HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

משום דאפכי להו. דרבי מתיר לדרבי יהודה ודרבי יהודה לדרבי מתיר: **לילה למיעוטי.** ותומר תרגום כתוב בתורה ותמו למיכתב תרגום בתורה: **מאי ברכות.** הכל יודעין שאין ברכות כתובין בתורה **הלוחות.** לפי שדעתי מה הן. ויש מפרשין הן העשרת הדברות שהיו עשרת בגליון: **גימה.** שהיו עושין למלך בפרקמא המלך כדאמרינן במסכת סוטה (דף מח.): **יעמידנו על הספר.** כנגד התפר שעשה רגלי הדלקנו יפה: **הגוללו ספר תורה.** מעניין לעניין והוא יחיד וספר תורה מונח לו על ברכיו גוללו מבאמצע שהוא מוליך לו גוללו ויגוול מלד מוך ללד פניט שלא יתמוו עמוד הפנימי ויגוול ללד המוך יתפשנו המיטן ויפול ללמך: **ומשהוא מדדקו.** כשגמר מלגלול ועד שהדקו ילחום בפנימי ויהדק על המיטן כדי שלא יכשה הכתב בזרועותיו שמלוה להלחות את [הכתב שלן] העט כשמהדקו במסכת סופרים ט): **עשרה שקילו.** שנשקפו וקילו הג' אי הז' כמוך היום. ולפי שאין קורין בתורה פחות מעשרה נקט י' שקילו מתורה: **משמשין בצא קול.** שם בלנו להשמיע דבר ושמע קול או הין או לאו הוך אחריו ואין כאן משום ניחום: **קל בגרת במפת.** קול שאינו מצוי הוא ושא קול שאי אפשי: **והוא דאמר הין הין או לאו לאו.** שנכפל ג' פעמים: **נעימה.** כגון טעמי המקראות: **ערוס.** בלא מטפחת שניר ספר תורה: **ואל יגלול ספר תורה.** בתוך המטפחת: **וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל משה תיקן להם ישראל שיהו עוסקין בתורה ביום טוב ובשבת שלא יהו פנוים אלא בתורה שהיא חייתם ואורכ ימיהם שכך המצות עליהם ועל נביאיהם כאן וכאן:**

הדרן עלך בני העיר וסליקא לה למסכת מגילה

משום דאפכי להו תיר"ץ פותח ורואה גולל ומברך וחוזר ופותח וקורא דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר פותח ורואה ומברך וקורא מאי טעמא דרבי מאיר כדעולא דאמר עולא מפני מה אמרו הקורא בתורה לא יסייע למתורגמן כדי שלא יאמרו תרגום כתוב בתורה הכא נמי כדי שלא יאמרו ברכות כתובין בתורה ורבי יהודה תרגום איכא למיטעי ברכות ליכא למיטעי אמר רבי זירא אמר רב מתנה הלכה פותח ורואה ומברך וקורא וילימא הלכה כר' יהודה משום דאפכי להו אמר ר' זירא אמר רב מתנה הלכה הלוחות והבימות אין בהן משום קדושה אמר ר' שפטיה אמר ר' יוחנן הגולל ספר תורה צריך שיעמידנו על התפר ואמר ר' שפטיה א"ר יוחנן הגולל ספר תורה גוללו מבחוץ ואין גוללו מבפנים וכשהוא מהדקו מהדקו מבפנים ואינו מהדקו מבחוץ ואמר ר' שפטיה א"ר יוחנן עשרה שקראו בתורה הגדול שבהם גולל ספר תורה הגוללו נוטל שכר כולן דאמר ר' יהושע בן לוי עשרה שקראו בתורה הגולל ספר תורה קיבל שכר כולן שכר כולן סלקא דעתך אלא אימא קיבל שכר כנגד כולן ואמר ר' שפטיה אמר ר' יוחנן משמתמשין בבת קול שנאמר ואזניך תשמענה דבר מאחריך לאמר והני מילי דשמע קל גברא במתא וקל איתתא בדברא והוא דאמר הין הין והוא דאמר לאו לאו ואמר ר' שפטיה אמר ר' יוחנן כל הקורא בלא נעימה ושונה בלא זמרה עליו הכתוב אומר וגם אני נתתי להם חוקים לא טובים וגו' מתקיף לה אביי משום דלא ידע לבסומי קלא משפטים לא יחיו בהם קרית ביה אלא כדרב משרשיא דאמר שני תלמידי חכמים היושבים בעיר אחת ואין נוחין זה את זה בהלכה עליהם הכתוב אומר וגם אני נתתי להם חוקים לא טובים ומשפטים לא יחיו בהם אמר רבי פרנך אמר רבי יוחנן כל האוחז ספר תורה ערום נקבר ערום סלקא דעתך אלא אימא נקבר ערום בלא מצות בלא מצות סלקא דעתך אלא אמר אביי נקבר ערום בלא אותה מצוה אמר רבי נאי בריה דרבי נאי סבא משמיה דרבי נאי רבה מוטב תיגלל המטפחת ואל יגלל ספר תורה: וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל מצותן שיהיו קורין אותן כל אחד ואחד בזמנו: ת"ר משה תיקן להם לישראל שיהו שואלין ודורשין בעניני של יום הלכות פסח בפסח בפסח הלכות עצרת בעצרת הלכות חג בחג:

הדרן עלך בני העיר

וסליקא לה מסכת מגילה

הלוחות והבימות אין בהן משום קדושה. פירש בערוך ג) גליוני ספר תורה שלמעלה ושלמטה ושל בין דף לדף וקפיא להם פרק כל כתבי (שבת דף קטז.) מגן בהדיא דמטמטמין את הידים וי"ש לומר להמה ר"ל כל זמן שהן ממוברין בספר תורה והכא מיירי כיון דגייז ונמצאי קשה שהרי הם מיבעיא לן היכא דגייז אי יש בהן קדושה אי לאו ונמצי לומר דאין בהן קדושה:

גוללו מבחוץ וכשהוא מהדקו מבפנים. פר"ח דקאי אקאי מטפחת כשקושר מטפחת סביב הס"ת הקשר מבפנים כלפי הכתב שלא יהיה מאחריו כשיפתח הספר יהיה יריך להופכו על הכתב להתיר הקשר ואין זה דרך כבוד. ונהגו לומר כשמוליאין ספר תורה הני פסוקי דלחמי תורת ה' תמימה עדות ה' נאמנה פקודי ה' ישרים מצות ה' ברה לפי שממן שכרם בצלם ואחר כך תומר גדלו שים גו שם תיבות כנגד שמה שעה לעדים של נוסחי המרון (שמואל ב ו) (א) ומ' תיבות יש בתורת ה' תמימה כנגד המ' יום שבשה ניתנה התורה ואמ"כ פותחו למקום שילמה לקרות בו וקורא להן (ב) ולכשהילה הוא גוללו וסומטו קודם שיניח כדי שלא יאמרו ההמון שהברכות כתובות בו אבל בדיעבד אין לחוש שהרי לא שכיחי עמי הארץ כל כך שעה אבל לאחר שקרא בו ולאי לריך לגוללו ג) קודם שיניח ד) כר' יהודה:

גדול שבכולן גוללו. לפי שהוא כבודו וגם לפי שהוא גדול שבכולן כלאי הוא ליטול שכר כנגד כולם כדאמר רבי יהושע:

מניין שמשתמשין בבת קול. בירושלמי (שבת פרק במה מצנמין) תני כתיב לא תאמצו ולא תעשנו ולמ ע"פ שאין ניחום יש סימן:

והשונה בלא זמרה. שהיו רגילין לשנות המשניות בזמרה לפי שהיו שונין לחזן על פה ע"י כך היו מזכירים יותר:

בלא אותה מצוה. י"מ מצות לחזיק וקשה מאי רבותא פשיטא אחין לו שכר כיון שלא עשה המצוה כהוגן לכך פירש ריב"ן בלא אותה מצוה שעשה בחותה שעה שאם אחז ספר תורה ערום וקרע בו אין לו שכר מן הקריעה וכן אחז בגוללו או להגיהו אבל אחז במטפחת חוכ ימים בימינה כשמגלה עושר וכבוד:

הדרן עלך בני העיר

וסליקא לה מסכת מגילה

רבינו חננאל

ת"ר פותח ורואה, מברך וקורא, דברי ר' יהודה. והלכה כמותו. מפני מה אמרו הקורא בתורה לא יסייע לתורגמן, כדי שלא יאמרו תרגום כתוב בתורה. אין בהן משום קדושה, ג) כלומר אם יכלה ויגגז ויחתך החלק שבו אין בו משום קדושה. אמר ר' יוחנן הגולל ספר (כו') [תורה צריך שיעמידנו על התפר]. פי' שאם יקרע יקרע בתפר. ועוד אמר הגולל שלא יאמרו תרגום כתוב בתורה. אמר שמואל הלוחות והבימות, פי' החלק של מעלה ושל מטה ושל בין הדפין של ספר ת